

11.6.2021

שלום לכולם,

מדדי פוריות – במשך שנים אנו עוקבים אחר שיעורי ההתעברות של הפרים, המשקים, המזריעים. לכל הזרעה יש את שיעור ההתעברות שלה והכמויות לתקופה. מדד זה קל להצגה ו"הטרמינולוגיה" ביננו ושאר הגורמים היא בשפת שיעורי ההתעברות.

שיעור ההתעברות צמוד בעיקר לתכנון של הרפת. כלומר, כשמגישים את העגלה/פרה למזריע שואפים שהיא תתעבר בזמן ההגשה ושתזרע בהתאם לתכנית הגנטית. הכל טוב ויפה ב-3-4 הזרעות הראשונות. כשמתחילים לחרוג ממספר ההזרעות, התכנון מתחיל להשתבש ועגלות/פרות שתוכננו להיות הרות בתקופה אחת, מוצאות את עצמן הרות בתקופה אחרת. ההשלכות על מרווח בין המלטות, על אירוע ההמלטה, ובעקבות כך על התחלובה העוקבת ("יצור ופוריות), הן גדולות ופוגעות בסופו של דבר גם ברכיבים הכלכליים של הרפת.

להלן טבלה 1 המתארת תקופה אחת בלבד של השנה – **חורף (דצמבר עד מרץ)**. בטבלה השוואה על מספר מדדי פוריות, שנוספים לשיעורי ההתעברות המפורסמים גם הם (שיעור התעברות הזרעה 1 וכללי)

טבלה 1: מדדי פוריות במשק השיתופי בחורף, 2019-2021

קיבוצים - תקופת חורף (דצמבר-מרץ)

פרות				עגלות				שנה (דצמבר-מרץ)	
2021	2020	2019		2021	2020	2019			
חודשיי / ימיי מנוחה									
93.0	94.0	96.0		15.0	15.1	15.3			
שיעורי התעברות									
34.5	37.8	42.4		59.1	57.0	65.8		% התעברות הז' 1	
34.6	35.9	39.9		53.4	51.7	59.4		% התעברות -סה"כ	
% הרות מצטבר									
%	כמות	%	כמות	%	כמות	%	כמות	%	כמות
7.5	1,329	6.9	1,167	6.4	1,138	9.7	698	6.7	472
29.7	5,249	33.9	5,707	33.8	6,055	76-110	59.7	4,302	60.3
26.1	4,623	27.6	4,657	28.1	5,035	111-150	24.1	1,734	26.6
63.3	11,201	68.4	11,531	68.3	12,228	סה"כ	93.5	6,734	93.6
13.4	2,377	13.2	2,225	13.0	2,330	151-180	5.2	376	5.3
23.3	4,117	18.4	3,099	18.7	3,347	181-270	1.3	92	1.0
100	17,695	100	16,855	100	17,905	סה"כ כללי	100	7,202	99.9
חודשיי / ימיי ריק									
140.1	134.5	135.0		15.5	15.6	15.7			
חודשיי/ימיי ריק									
הזרעות להריון									
2.9	2.8	2.5		1.9	1.9	1.7			
הזרעות להריון									

להזכירכם, להלן ביאור המונחים:

חודשיי/ימיי מנוחה = הזרעה ראשונה של העגלה או הפרה לאחר המלטה. מדיניות הנקבעת על ידי הרפת/ית.

שיעור התעברות (%) = מספר בדיקות הריון חיוביות מחולק במספר ההזרעות בתקופה הנבחרת.

שיעור הרות (%) = מספר בדיקות הריון חיוביות מחולק במספר העגלות/פרות בתקופה הנבחרת. במידה ועגלה/פרה יצאה, והיא ללא בדיקת הריון חיובית, בסיום תקופה זו – איננה נמצאת בנתוני הטבלה.

רגילות = טווח חודשי/ימיי המנוחה הנהוגים ברפתות. כלומר, לפי מדיניות הרפת, מתי החלה ההזרעה הראשונה לאחר ההמלטה.

חורגות = טווח חודשי/ימיי המנוחה ארוכים מעבר לטווח הרגיל (עדיין בהחלטה של הרפת להתחיל בטווח זה את ההזרעה הראשונה).

סה"כ כללי שיעור הרות = תמיד יהיה 100. כלל הפרות ההרות בתקופה מוגדרת, בהתאם לתחילת ההזרעות שלהם (טווחי חודשי/ימיי מנוחה שונים).

חודשי/ימיי ריק = תקופה בה הרחם לא נמצא בהריון. כלומר, סך ימיי המנוחה + ימיי הסרק (ימים מהזרעה ראשונה להזרעה אפקטיבית – בעקבותיה חל ההריון).

הזרעות להריון = מספר ההזרעות שבעקבותיהם הפרה נכנסת להריון.

מה אנו מסיקים מטבלה זו?

- **חודשי המנוחה וימיי המנוחה** (ימים מהמלטה להזרעה 1), קטנים במשך 3 השנים האחרונות, בשתי השלוחות.
- **שיעורי ההתעברות בעגלות** היו גבוהים בחורף 19, ירדו בכ-9 נקודות האחוז בחורף 20 (הזרעה 1), וחזרו לעלות בחורף 2021. לעומת זאת, **שיעורי ההתעברות של הפרות** (מבכירות + בוגרות), הן בהזרעה 1 והן בכלל ההזרעות במגמת ירידה: 7.9 ו-5.3 נקודות האחוז, בהתאמה.
- **שיעור ההרות - נמדד בעיקר בתקופה "הרגילה"** (17-13 חודשי מנוחה) - סך שיעור ההריונות, של **העגלות** לא השתנה. גם סך שיעור ההריונות בתחום החודשים החורגים (21-18 חודשי מנוחה), לא השתנה דבר. לעומת זאת, **בסך שיעור ההרות בפרות**, חלה ירידה, בחורף 2021, בתקופה הרגילה, ב-5.1 נקודות האחוז, לעומת חורפים 2019 ו-2020. ההשלמה לירידה זו, חלה בתקופה החורגת (270-181 ימיי מנוחה), בעלייה של כ-5 נקודות האחוז.
- **חודשי/ימיי הריק** – במגמת ירידה קלה בעגלות, לעומת הפרות שבה חלה עלייה של 5.6 ימיי ריק בחורף 2021 לעומת חורפים 2019 ו-2020.
- **הזרעות להריון** – מגמת עלייה קלה בשתי השלוחות.

מה אנו למדים?

יש לראות בחיוב את שיעור ההריונות העולה בתקופת חודשי/ימיי המנוחה הקצרים יותר (הגשה עד 13 חודשים בעגלות, ועד 75 ימים אחר ההמלטה בפרות). למרות ששיעור ההתעברות משתנה (יורד ועולה בעגלות, ומגמת ירידה בפרות), שיעור ההריונות עולה בהגשות המוקדמות.

שיעור ההרות כמעט ולא משתנה בעגלות: בתקופות חודשי המנוחה שבין 14-17, למעט ירידה ב-2021 בעגלות, תקופה של 16-17 חודשים.

בשיעור ההרות בפרות לא רואים שינויים ניכרים בשנים 2019 ו-2020, לעומת ירידה של כ-4 נקודות האחוז בשנת 2021 (בימיי מנוחה של 110-76).

העלייה בימיי הריק בפרות, בחורף האחרון, ישפיע על המדדים הכלכליים של הרפת. רבות פורסם ודובר על ערכו של יום ריק. אולם המספרים הם מגוונים ואין מספר חד ערכי אחד.

לדעתי, יש לבחון ערכו של יום ריק בסביבה העכשווית של הרפת הישראלית, בשלוחות השונות, ובעונות המשתנות.

לסיכום,

שלוחת העגלות – מגמת הירידה בחודשים שבהם הרפתן/ית מגישים את ההזרעה הראשונה, לא פגעה בשיעור ההריונות. להיפך, אף תרמה עלייה. אחוזי ההתעברות המשתנים, במיוחד של ההזרעה הראשונה, מדאיגים מאוד אותנו ואת הרפתנים, אולם בסופו של התהליך, מרבית העגלות מתעברות עד 3 הזרעות ושיעור ההרות בהם נראה סביר ולא משתנה – כ-94% מכלל העגלות המוגשות בין 13-17 חודשים נמצאות בהריון בתקופה הנתונה.

שלוחת הפרות – גם כאן מגמה יפה של שיעור הריונות הנמצאת בעלייה בתקופה המוקדמת של ימיי המנוחה. לעומת זאת, חלה ירידה של 5.1 נקודות האחוז בסך ההריונות בתקופת חורף 2021. כלומר, ברפת נשארות פרות להזרעות מרובות. רואים זאת היטב באחוזי ההתעברות היורדים. במספרים הגבוהים של ההזרעות (גדול מ-5 = הזרעות מרובות), מתחילים לראות גם פגיעה בשיעורי ההריונות. לא כולן מתעברות בתקופה הנתונה וחלקן אף גולש לעונה אחרת של השנה.

שיעור ההרות מגלם בתוכו מדדי פוריות טובים יותר והם המשפיעים על מדדי הכלכלה של הרפת. עלינו להתחיל לשוחח יותר ויותר בשפה של הריונות ופחות בשפת שיעורי ההתעברות. במספר ההזרעות הנמוך להריון (3-1 בעגלות, ו-4-1 בפרות), שיעורי ההתעברות ישפיעו פחות על שיעורי ההריונות, התכנון פחות יפגע וגם הרמה הגנטית לא תצא מהמתוכנן.

לעומת זאת, רפת הגולשת למספר הזרעות גבוה לעגלה/פרה, נפגעת בתכנון, במרווח ההמלטות, בגנטיקה ובכל רכיבי הייצור המתוכננים לאורך השנה.

בביקורים המקצועיים ברפתות אנו מנסים לאתר את הנקודות היכולות לשפר את מדדי הפוריות, שלעיתים שונות בין עונות השנה, שימוש הרמונאלי, שימוש בפרים, איכות הגשת הפרה למזריע, ממשק ייחומים, צפיפות ומבנים, הזנה, מצב גופני, בעיות אפידמיולוגיות, ביצועי המזריע.

פרים נוספים – בלוח הפרים נמצאים שני פרים: **קוקיקאטר – 5953** ו**וספקטור – 5849**. זרמתם הלא ממוינת, הסתיימה במרבית ממיכלי המזריעים. רפתות ומדריכים שהוסיפו אותם לתכנית השידוכים של הרפת, אבקש להוציאם.

זרמה ממוינת - בשל הביקוש הרב, אנו במהלך של קבלת זרמות ממוינות נוספות. הזרמות כבר היו בדרכן ארצה, אולם התעכבו ואף חזרו למקורותיהם, בשל מבצע "שומר החומות". מאמצים רבים מושקעים כדי להביאם ארצה והם יגיעו בשבועיים הקרובים. הפרים:

נו האו – 5066, קיטל – 5064, קוקיקאטר – 5953, טופשוט – 5987

יחולקו בהתאם להזמנות. רפתנים/יות המבקשים/ות עדיין לרכוש ולהזריע בסיום העונה הנוכחית או בתחילתה של העונה הבאה, יכולים להיות בקשר עם ינון, גלית או קרן.

פרי בשר – מחיר זרמת השרולה והבלגי הכחול (מרבית ההזרעות מתבצעות בהם), **כלול במחיר ההזרעה ואין חיוב נוסף**. מחירי גזעי בשר אחרים: **וואגיו, אנגוס שחור, אנגוס אדום** (כולם נמצאים בשיאון), מחויבים 15 ₪ מעבר למחיר ההזרעה. יש להזמין דרך המזריע, מדריכים או ישירות אלינו.

שבת שלום ושבוע טוב, יואל